

AVRASYA TELEVİZYONU'NDA YAYIMLANAN “48 PERŞEMBE” ADLI PROGRAMDA NUSAYRİLERLE YAPILAN SÖYLEŞİ

Derleyen ve Düzenleyenler

Tazegül DEMİR¹ Nazife ÖZDEMİR²

ÖZET

Bu çalışmada 11.06.2008 tarihinde Avrasya TV’de “48 Perşembe” adlı programda Şeyh Hüseyin Şanlı, Şeyh Davut Tümkiye ve AKAD başkanı Nihat Yenmiş ile “Alevilik ve Nusayrılık” konusunda yapılan söyleşi ele alınmaktadır. Söyleşide Arap Aleviliği olarak da adlandırılan “Nusayrılık adı, Alevi Nusayriliğinin kökeni ve tarihsel süreci, Nusayri inanç ritüelleri ve gelenekleri” de ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Alevilik, Nusayrılık, Nusayri gelenekleri. Nusayri ibadetleri.

AN INTERVIEW MADE WITH NUSAIRIS IN THE TV PROGRAM “48 PERŞEMBE”

ABSTRACT

In this study, the interview on “Alevism-Nusairism” made with Sheikh Hüseyin Şanlı, Sheikh Davut Tümkiye and Nihat Yenmiş, the head of AKAD Organization, in 11.06.2008 in the TV program “48 Perşembe” at TV channel “Avrasya TV” is handled. In the interview, Nusairism, which is called Arabian Alevism, the origin of Alevi Nusairism and its historical process, the rituals and traditions of Nusairism were explained.

Keywords: Alevism, Nusairism, Nusairi Traditions, Nusairi Worship.

---

1 Arş. Gör. Gazi Üniversitesi, Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi

2 Gazi Üniversitesi, Fen- Edebiyat Fakültesi, Halk Bilimi Bölümü, Yüksek Lisans Öğrencisi.

Giriş

Aleviliğin bir kolu olan Nusayrılık, 11. İmam Hasan el Askeri'nin öğrencisi ve yakın dostu olan Muhammed bin Nusayr tarafından 9. yy da kurulan ve al Hasibi tarafından geliştirilen İslamiyet'in Bâtını yorumuna, tasavvufa, Ehl-i Beyt sevgisi ve saygısına dayanan bir inanç sistemidir. Bu inanç sistemi, Avrasya Televizyonu'nda "Alevi – Bektaşî" anlayışının çeşitli boyutlarıyla tartışıldığı ve Prof. Dr. Alemdar YALÇIN tarafından hazırlanıp sunulan "48 Perşembe" adlı programda ele alınmış; program, "Nusayrılık" konusunun irdelenmesine yönelik olarak bu inanca mensup kişilerin katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışma çerçevesinde ilgili program kayıtlarının gözden geçirilerek ele alınan konuların yazılı metin hâline getirilip okuyuculara sunulması amaçlanmış ve alana yarar sağlayacağı düşüncesiyle, metin aşağıda yayınlanmıştır.

Program Katılımcıları : Hüseyin Şanlı, Davut Tümkaya ve Alevi Kültür Araştırma Derneği Başkanı Nihat Yenmiş

Program girişinde Nusayrilikte önemli bir yeri olan, Alevi Kültürü Araştırma Derneği'nin İnanç Önderleri Başkanı ünlü Şih Mahmud-u Reyhani ile yapılan bir söyleşi yer almıştır. Bu söyleşi metnini aynen yayımlıyoruz (Şih Mahmud'u Reyhani; yazar ve şairdir).

-Hocam şiirinizden bir bölüm okur musunuz bize?

Reyhani: Arapça ama ...

Reyhani: Ben İstanbul'a her gittiğimde mutlaka bir şiir yazardım. İstanbul'un eski zamanlarından bahsederdim. Ecnebilere eline geçtiğinden. Ben Atatürk'e II. Fatih diyorum. Tekrar, İstanbul'u İngilizlerin elinden kurtardı Atatürk. Atatürk olmasaydı düşmanlar gelirdi İstanbul'a. Hilal'in yerine hac gelirdi. Atatürk olmasaydı İstanbul'da hiç kimse neşeli olmazdı; hiç kimse rahat uyuyamazdı. Bu kadar iyiliği var ama anlaşılmıyor.

Türkler öyle bir kavimdir ki; musibet, şiddet, korku, baskı onlara işlemiyor.

Bu söyleşi videosunun arkasından programı hazırlayan ve sunan Prof. Dr. Alemdar YALÇIN'ın konuklarıyla yaptığı söyleşiye geçilmiştir:

Alemdar Yalçın: Neden fötr şapkayla geldiniz?

Hüseyin Şanlı: Sınırlarımız içinde yaşayan her türlü inanca yaşayabilme ve kendini ifade edebilme ve ibadetini yaşama imkanı tanıyan ve Türkiye Cumhuriyeti'ni Kur'an Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ü minnet, rahmet ve şükranla anıyoruz. Fötr şapkamız bizim, Atatürk'ün şapka devriminden dolayı, biz Atatürk'e saygı olarak başımızda taşıyoruz. Yani biz Atatürk'ü başımızda taşıyoruz. Bizde Atatürk'e saygı sonsuzdur ve samimidir. Sadece dilimizde değildir. Biz Atatürk'ü seviyoruz ve her zaman için ona minnet, saygı duyuyoruz.

Alemdar Yalçın: Mahmut Reyhani kimdir? Davut Tümkaya'ya soruyorum. O size kısaca tanıtırsın daha sonra sorularımıza geçelim.

Davut Tümkaya: Şeyh Mahmut Reyhani İskenderun'da 1920 yılında doğdu. Babası Fransız işgali döneminde, Hatay ve Suriye'de kurulan yönetimde milletvekili olarak görev aldı. Babası Şeyh Davut Reyhani, çocukların eğitimi için özel öğretmen tuttu. Şeyh Mahmut Reyhani temel eğitimle Arapçanın dil bilgisini, gramerini kendi çabasıyla bir şekilde öğrendi. Daha sonra kendi kendini şairlik ruhuyla yetiştirdi. Küçük yaşlarından beri bugüne kadar sayısız kitaplar okudu. Dört tane şiir divanı yanında "Gölgesiz Işıklar" dört cilt. Bunun yanında "Tarihsiz Bir Milletin Acıklı Tarihi" kitapçığı ve dergide ve diğer yerlerde makaleleri vardır. Araştırmacı- yazar unvanıyla bugün 88 yaşında ve hâlen her saatte kitap okumaktadır. Bizler onun öğrencileriyiz. Ben 5 yaşından beri Şeyh Mahmut Reyhani'yi tanırım ve hatırlamıyorum ben onun yanına gidip de kendisinin başka şeyle meşgul olduğunu görmedim. Devamlı araştırma yaptığını gördüm ve o şekilde biz gözümüzü şeyh Mahmut Reyhani ile açtık. Şeyh Mahmut Reyhani bize bir şey söylediğinde onun doğru olduğuna kesinlikle inandık. Çünkü araştırması geniş kapsamlıdır. Onun öğrencileri olduğumuz için de her zaman gurur duyduk ve duyuyoruz.

Alemdar Yalçın: Alevi-Nusayrılık nedir? Alevi-Nusayrılığın kökenini ve tarihsel sürecini anlatır mısınız Hüseyin Bey?

Hüseyin Şanlı: Öncelikle Alevilik nedir? Onun tanımıyla başlamak istiyorum. Alevilik kaynağını Kur'an-ı Kerimden, sünnetini nebeviden ve Ehlibeyt İmamlarından alan dosdoğru müstakim bir yoldur.

Alemdar Yalçın: Öncelikle bunu bir tekrarlayalım izleyicilerimize, beraberce tekrarlayalım. Birincisi Kur'an-ı Kerimden, ikincisi sünnetini nebeviden, üçüncüsü ehlibeyt sevgisinden alan Sırat-ı mustakim. Sırat-ı mustakim ile ne diyoruz. Anlamı nedir? Anlamı "Doğru yol."

Hüseyin Şanlı: Sırat-ı mustakim, Hz. Ali'nin sevgisi ve ehlibeyt yolundan gitmektir. Hz. Ali'nin bir sözünde "Sırat-ı mustakim benim." diyor. Şimdi, takdir edersiniz ki bir toplumun tarihini anlayabilmek için mutlaka o toplumun başlangıç noktasına inmek gerekir. Bizim de başlangıç noktamız Hz. Muhammed'e vahiy inmesiyle başladığı için, İslamiyet'in başlangıç tarihiyle başlamak istiyorum. Daha Hz. Muhammed'e yeni vahiy inmişken ona Şuara Suresi'nin 214. ayeti inmişti "Yakın akrabalarını uyar." Bunun üzerine Hz. Muhammed(sav) yakın akrabalarını toplar ve onlara hitaben şöyle der: "Allah-u Te'ala sizi ona davet etmekle beni görevlendirdi. Sizlerden hanginiz bana yardımcı olacak, benim vekilim, benim halifem olacaktır?" orada bulunanların hepsi susar ama aralarında bulunanların, yaşça en küçük olan ve 10 yaşlarında bulunan Hz. Ali, Hz. Peygamberin yanına gelir ve "Ben sana yardımcı olmak istiyorum Ya resulallah." der ve ondan sonra Peygamberimiz orada bulunanlara şunları der. "Bu Ali, benden sonra sizin. Kardeşim, vasim ve halifemdir, vekilimdir. Emirlerine uyun ve itaat ediniz." Bunun üzerine Hz. Ebutalib'e orada bulunanlar "Bak, Muhammed senden sonra, senden oğluna itaat etmeni istiyor." derler ve gülerler. Bundan sonra Hz. Muhammed bir-

çok hadis-i şerifinde Hz. Ali'ye ve şî'asına yani taraftarlarına birçok övgü dolu hadisler yağdırmıştır. Hz. Ali'ye itafen "Harun'un Musa'ya olan yakınlığı ne ise sen de bana öylesin. Ey Ali sen ve şî'an cennettesiniz." diye buyurur. Kur'an-ı Kerim'de ve 7. ayeti indiğinde "Salih, amel işleyen dünyanın en hayırlı insanlarıdır." ayeti indiği zaman Hz. Peygamberimiz Hz. Ali'ye "Ya Ali bunlar sen ve şî'alarıdır." diye buyurmuştur. "Ben ilmin şehriyim Ali de onun kapısıdır. Şehri dileyen kapıdan gelsin. Ali'den ne istiyorsunuz? Ali bendendir, ben de Ali'denim." Hz. Ali'ye hitaben "Bu vasım sırrımın yeri ve terk ettiklerimin en hayırlısıdır. Ya Ali seni ancak mümin sever, sana ancak münafık kin duyar." Hz. Muhammed'in müşriklerle yaptığı savaşlarda Hz. Ali'nin kahramanlıkları dillere destandır. Hendek'te vurup öldürdüğü kılıç darbesi için "Ali'nin Hendek Savaşı'ndaki bir kılıç darbesi, ümmetimin kıyamete kadar yapacağı ibadetlerden üstündür." diye buyurmuştur. Hayber Kalesi'nin fethinde "Yarın bayrağı öyle birisine vereceğim ki Allah onun elleriyle bu kaleyi açacak, o Allah'ı ve Allah'ın resulünü, Allah resulü de onu sevmektedir." Hz. Ali bayrağı alıp İslam askerlerine komutanlık yaparak kalenin önüne gelir, kale kapısını elleriyle kavrar ve çektiği gibi kalenin kapısını yerinden söker. Hocam düşünebiliyor musunuz? Koskoca Hayber Kalesi ve o kadar sağlam bir şekilde duvarlarına monte edilmiş, o kadar büyük bir kapı. O kapıyı Hz. Ali eliyle tutuyor, kavırıyor ve onu kalenin etrafında bulunan su kanallarının üstüne koyuyor. Etrafta bulunan askerlerin üzerinden geçmesi için. Köprü görevini yapmasını sağlıyor." Hz. Ali'nin müşriklerle yaptığı savaşlarda kahramanlıkları anlatıla anlatıla bitmez ama burada zamanın sınırlı olmasından dolayı biraz özetle geçeceğim.

Hz. Peygamberimiz belli bir yaşa gelmiştir ve Hz. Ali ile Hz. Fatma'yı evlendirmiştir ve bu evlilikten Hz. Hasan ile Hz. Hüseyin gelmiştir ve Hz. Muhammed S.A.V. artık Hz. Ali'yle birlikte ehlibeytini de bize tanıtmaya ve bize vasiyet etmeye başlamıştır. Müslümanlara vasiyet etmeye başlamıştır. Aba diye nitelendirilen yemeni örtüsünün altına Hz. Ali'yi, Hz. Fatma'yı, Hz. Hasan'ı ve Hz. Hüseyin'i aldığı zaman ellerini açıp Hz. Allah'a şöyle yakarır "Ey Allah'ım bunlar benim ehlibeytimdir. Lütfen onları bütün kirlerden ve kötülüklerden arındır." diye buyurur. Bunun üzerine Yüce Allah Hz. Cebrail ile beraber Azab Suresi'nin 30. ayetini indirir. Bismillahirrahmanirrahim "Ehlibeyt Allah sizden bütün kötülüğü ve kiri gidererek sizi tertemiz kılmak istiyor." Ayet-i kerimesi iner. Ehlibeyt imamlarının sayısının 12 olacağını bir hadis-i şerifinde zikretmiştir. "Benden sonra vasilerim 12'dir. İlki Ali bin Ebu Talib, sonuncusu ise Mehdi'dir." Kur'an -ı Kerim'in Şuara Suresi'nin 23. ayetinde "De ki ben tebliği-me karşılık sizden yakın akrabalarımı, ehlibeytimi sevmenizden başka bir şey istemiyorum." diye buyurmaktadır. Hz. Ali'ye ve ehlibeyte Gadirihum'da vasiyetin perçimleştiği biatında, hemen önce inen ayette Miada Suresi'nin 67. ayeti iner. "Ey Resul, rabbinden sana indirileni tebliğ et. Eğer bunu yapmazsan onun elçiliğini yapmamış olursun. Allah seni insanlardan koruyacaktır." Bu ayet nazil olduktan sonra Hz. Peygamber Veda Haccı'ndan dönerken Gadirihum mevkiinde bütün Müslümanların toplanmasını sağlar. Hutbesinde "Benden sonra size iki emanet bırakıyorum." der. "Biri Allah'ın kelamı Kur'an, diğeri ehlibeytimdir. Kendilerini tuttuğunuz sürece kesinlikle yanlış yollara sapmayacaksınız. İkisi de kıyamet gününe kadar ayrılmayacaklardır." Sonra Hz. Ali'nin elini kaldırarak "Ben kimin mevlasıysam, bu Ali onun mevlasıdır. Allah'ım ona dost olana dost ol, düşman olana düşman ol." şeklinde Hz. Ali'yi ümmetine vasiyet etmiştir. Hz. Ali ile beraber ümmetini de bu şekilde vasiyet etmiştir.

Alemdar Yalçın: Şöyle yapalım. Maalesef zaman fukarasıyız ve zaman da geçiyor. Şimdi, bence hemen buradan Nusayriliğe geçelim. Buradan anlaşıldığı kadarıyla özetle şunu söyleyebiliriz: -Peygamberimiz her seferinde kendinden sonra Hz. Ali'yi işaret etmiş ve ehlibeytin Allah, Kur'an-ı Kerim'de sık sık onlara sarılmak gerektiğini tebliğ etmiştir. Alevilik bu anlayışın devamı olarak günümüze kadar gelmektedir- Nusayrılık nasıl bir gelenekten geliyor ise onu konuşalım.

Hüseyin Şanlı: Şimdi sayın hocam aslında peygamberden sonra olan tartışmaları, Emeviler'in zulümlerini, Abbasiler'in zulümlerini 12 imamların erdemlerini anlatmak istiyorum ama maalesef diyorsunuz ki zamanımız yetersiz. Ondan dolayı ehlibeytten sonra ki 11. İmam Hasan- el Askeri dönemine geleceğiz.

Şimdi biz Kur'an-ı Kerim, sünneti nebevi ve ehlibeyt imamlarına dayanıyoruz dedik. Bu üç ana kaynağımız kesinlikle çelişmez. İmamların 12'si dikkat ederseniz bütün söylemlerinde sanki bir ağızdan konuşmuşlardır. Kesinlikle kendi aralarında, bir çelişki göremezsiniz. Bunun için biz ehlibeyt imamlarının öğretilerini benimseyip onların yolunda yürümeye çalıştık.

Şimdi isimlendirme konusuna gelirse, dikkat ederseniz ilk başta Hz. Peygamberimiz Şi'a kullanmaktadır. Şi'a yani taraftar. Hz. Ali'nin taraftarları ama; Hz. Ali'den sonra Emeviler zamanında Hz. Ali'nin soyundan gelenlere ve onun yandaşlarına Alevi kelimesi artık kullanılmaya başlandı ve bu ehlibeyt zamanında da sürdü. Şi'a ve Alevi kelimesinden sonra 11. İmam Hasan-el Askeri'den sonra burada Aleviler arasında çok keskin tartışmalar yaşanmıştır. Çünkü, imamların vekilinin kim olacağı, imamların öğretilerinin Alevilere kimin aktaracağı konusunda çok büyük tartışmalar yaşanmıştır ve birçok kişi imamların yerine vekil olduğunu iddia etmiştir. Bunun doğrusunu biz Aleviler, bu vekaletten Ebu Şuayip Muhammed'in Nusayir'de olduğuna inanıyoruz.

Alemdar Yalçın: Bunu bir kere daha söyleyin bütün dinleyicilerimiz duysun. Çünkü bu bağlantıyı çok iyi kurmak gerekiyor.

Hüseyin Şanlı: Bizler vekaletin, ilim kapısının Muhammed bin Nusayir olduğuna inanıyoruz ve biz bu öğretiyi, ehlibeyt öğretisini Muhammed bin Nusayir'den aldık çünkü; İmam Hasan-ül Askeriye en yakın olan, ilim kapısı müridi Ebu Şuayip Muhammed bin Nusayir'dir.

Alemdar Yalçın: Nusayrılık ifadesi buradan geliyor değil mi?

Hüseyin Şanlı: Şimdi yalnız biraz daha açmam gerekiyor. Kusura bakmayın. Burada bazıları, Muhammed bin Nusayir'in ilim kapısı değil de kapıcısı olduğunu iddia ediyorlar. Biz bunu reddediyoruz. Muhammed bin Nusayir, El imam Askeri'nin yanında en değerli müridiydi ve imamların öğretisini bizlere bir felsefe katmadan, bir şey eklemeyen bire bir, imamlardan aldığı şekliyle aktarmıştır. Burada Muhammed bin Nusayir'a bazı düşmanlar türedi, kendisine ithamlar, iftiralar atıldı ama; kendisiyle beraber yürüyenleri de karalamak için ona nisbet olarak Nusayir ismi kondu. Yani anlayacağınız Nusayir ismi bize hakaret edilmek için kondu.

Alemdar Yalçın: Bir kez daha ifade edelim – Nusayrî ifadesi Hatay yöresindeki Alevi yorumun kendi kendisine koyduğu bir terim değil, dışardan konulmuş tahkir etmek için konulmuştur. Ana çatı Alevilik. Ehlibeytin yolundan giden çatıyı çok iyi kullanmamız gerekiyor.

Davut Tümkaya: Sayın Hocam. “Bize Nusayrî diyorsanız, Nusayrîliği hay hay biz baş tacı ediyoruz.” dedik.

Hüseyn Şanlı: İstirham edeceğim, Muhammed bin Nusayır, bir tarikat kurmamıştır, mezhep kurmamıştır. Ehlibeyt imamlarından ayrı bir öğreti, ayrı felsefe oluşturmamıştır. Muhammed bin Nusayır ehlibeyt imamlarından aldığı şekliyle bize getirmiştir. Aslında ben Muhammed bin Nusayır’dan sonra gelen aşamayı da anlatmak istiyordum ama; eğer müsaade ederseniz? Esas bizim boyutumuz, boyumuz ve bizim kollarımız Muhammed bin Nusayır’dan sonra, El Hasibi de, Guruhiler de, Hemdaniler de.

Alemdar Yalçın: Oraya gelmeden inanç boyutunu da sizden alalım. Nedir ibadet şekilleri? Bunu da bize Davut bey ifade etsinler.

Davut Tümkaya: Sayın hocam, zamanımız çok kısıtlı ama en başta kesmeden biraz anlatmak istiyorum. Bazı kişi ve kitap yazarları anlayışında Alevilerin İslam dışı ve ibadet yapmadıkları, gusülsüz kaldıkları gibi bir görüş vardır. Biz de asırlardır kendimizi ifade etme imkanını bulamadığımız için birçok töhmete maruz kaldık. Şimdi sayenizde 48 Perşembe programının bize verdiği bu süreyle kendimizi ifade etmeye çalışacağız.

Her inanç sahibinin kendine göre bir ibadeti vardır. Bizim de ibadetimiz ve ibadetlerimiz vardır. Ancak şunu belirtelim ki malumunuz olduğu gibi dinimiz İslamdır ve İslamiyet’in bulunduğu çemberin içindeyiz. Kur’an-ı Kerim, sünnet-i nebevi, ehlibeyt ve 12 İmam’a yürekten bağlıyız ve şunu biliriz ki İslam huzur, barış, sevgi, mutluluk ve esenliktir. Yüce Allah Kur’an-ı Kerim’de “Allah’ın yanında din İslam’dır. Kim dinden başka bir din arzularsa başaramayacaktır ve o kaybedenlerden olacaktır.” ve bu şekilde önce şunu vurguluyoruz.- İslam’ın dışında başka bir ibadet şeklimiz yoktur.-

Alemdar Yalçın: Bunu bir kez daha vurgulayalım. “İslam’ın dışında başka bir ibadet şekli yoktur. Allah’ın indinde din İslam’dır ve onun dışında bir din olmayacaktır ve ibadet şekillerimiz onun içerisindedir.” Bunu özellikle vurguluyorum ki izleyicilerimiz çok iyi anlaşılar ana düşünce bu çünkü.

Davut Tümkaya: Biz de öncelikle dinimizin İslam olduğunu vurgulamak isteriz. İbadet eder miyiz? İbadetlerimiz nedir? Yeryüzünde ne varsa Yüce Allah’ı tesbih etmektir. Kur’an-ı Kerim’de Yüce Allah “Göklerde ve yerde onların hepsi Allah’ı kendi dilleriyle tesbih etmektedir. O üstündür ve hikmet sahibidir.” Biz yeryüzünde olduğumuza göre bir tesbih şeklimiz, bir ibadet şeklimiz mutlaka vardır. Yüce Allah, insanlarda Allah’a olan tesbihlerini ve yüce Allah’a ulaşmalarını insanlar şekillere koymuş, tarih boyu kendilerini yarattığına inandıkları Yüce Allah’a şükranlarını sunma arzusuyla yaşamışlardır. Bizim de inancımız gereği, insan ruhuyla bütünleşen bu kutsal duyguya din diyoruz. Sayın hocam, Şah Hüseyn hocam bir miktar anlattı ama; bitirmedi.

İbadetlerimiz her zaman için sünnet-i nebevi, Kur'an-ı Kerim, ehlibeyt ve imamların ışığında olmuştur. Elbette ki uygulamalarında bazı farklar görülebilir. Bu farklılıklar Hz. Peygamber'den sonra saltanatların seyriyle oluştuğuna inanmaktayız. Ancak, Alevi insanımız biraz önce belirttiğimiz gibi Hz. Muhammed(sav), Hz. Muhammed'den sonra ehlibeyt ve imamları, imamlardan sonra bilgisini imamlardan yaşayarak alan, onun için imamların öğretisini en iyi şekilde eksiksiz olarak anlatan Muhammed bin Nusayir'i takip ettiği için en iyi dini bilgilerle donandı. Bu bilgiler nedir? Kur'an-ı Kerim'in tefsiri ve nakledilen hadis-i şeriflere kadar uzanır. Mesela tefsiri saptıran, ehlibeyt hakkında inen ayeti, bazı müfessirler bu ayetin Hz. Muhammed'in zevceleri için indiğini tereddütsüz olarak yazıyorlar. Bizim anlayışımızda bu ayet Hz. Peygamberin zevceleri için inmedi.

Alemdar Yalçın: İbadete gelelim. Oruç, namaz ibadetine gelelim.

Davut Tümkaya: İlk aranan kelime-i şهادettir. 1.si Eşhedü Enna İlahe İllallah 2.si Muhammeden Resulallah. Bu iki şهادeti ikrar etmeyen asla bizim unvanımızı taşımaz. İnançımızda İslamın 5 şartı esastır. Şهادet kelimesine ikrard "Namazı kılın, zekat edin, rüku edenlerle beraber rüku edin." ve Kur'an-ı Kerim'de namaz için 50 den fazla ayet vardır.

Ben ibadetleri sıralamaya başladığımda bazı noktalar değineceğimi söyledim. Bunlardan bir tanesi namaza çağrı olan ezandır. Bizler ezanı Muhammed (sav) Bilal-i Habeş'e okuttuğu şekliyle okuruz. Biz orucumuzu 29 veya 31 gün tutmayız orucumuz ramazan ayının 30 günüdür.

Alemdar Yalçın. Bu ibadetin bir de ruhunu hazmederek yapmaya öncelik veriliyor değil mi? Mesela oruç tutmak sadece aç kalmak manasına gelmiyor. Oruç konusuna da temas ederseniz.

Davut Tümkaya: 30 günde nasıl yemekten, içmekten çekiniyorsa ömür boyu haramdan sakınma şartımız vardır. Hz. Ali Nehcül Bela kitabında "Nice oruç tutanların oruçlarından alacakları sevap, susuzluk ve açlıktan değildir." der. Neden? Çünkü biz de kişi oruç tuttuğu zaman, orucunu iyi bir şekilde tutacak, zekatını verecek, yalan söylemeyecek, haram yemeyecek vs. Bizim oruç anlayışımız o şekildedir. Ramazan ayının 30 günü oruç tutacak. 29 gün olmaz, 31 gün olmaz ve bu sürede bu söylediğimiz haram işlerden ömür boyu kesilmiş olacak, yani sadece ramazan ayı boyunca değildir.

Alemdar Yalçın: Hemdani ve Vehilerden tarihsel süreçlerinden kısaca bahseder misiniz?

Hüseyin Şanlı: Ehlibeyt imamlarından sonra bize bu öğreti aktarılmış, bizim büyük imamımız El Hasibi'ye aktarılmış ve bunun bir kitabı vardır, ana din kaynağımızdır ve dünyada ehlibeyt konusunda otorite sayılan bir kitaptır. El Hasibi Mısır'da Fatimi Devleti'nin zamanında doğmuş diye rivayet edilmektedir. Mısır'dan Irak'a geçmiştir. Bu dönem Irak'ta Büveyhiler'in hükümdar oldukları döneme rastlıyor.

Alemdar Yalçın: İzleyicilerimize şunu söylemek gerekiyor Alevi-Nusayriler önce Irak'ta Büveyhiler ve Hemdaniler arasında yaygınlaştı. Daha sonra Suriye, Lübnan ve Hatay'a doğru geldi. Bu süreci unutmamaları gerekiyor.

Hüseyn Şanlı: El Hasibi, Irak'a ilk geldiği zaman Büveyhiler orada hükmediyordu. Yalnız, inancımızı sistemleştiren belli kurallara bağlayan ve bir şekilde kurumsallaştıran El Hasibi'dir. Onun için büyük imamımız diye onu biliyoruz. Ehlibeyt imamlarından ve Nusayrî'den sonra. Şimdi, Büveyhiler'den belli bir süre sonra El Hasibi ayrılır ve Halep, Suriye etrafında hükümdarlık süren Hemdanilere Seyful Devle'nin yanına gider ve Seyful Devle, El Hasibi'nin mürididir, öğrencisidir. Büveyhilerde de hükümdarlarının birçoğu da El Hasibi'nin müridi ve talebesidir. Büveyhiler İran'ın büyük bir bölümünde, Irak'ın büyük bir bölümünde ve Doğu Anadolu'da hükümdarlık sürmüşlerdir. Hemdaniler de Suriye'nin büyük bir bölümünde ve Güneydoğu Anadolu'da egemenlik sürüyorlardı. Şimdi, hep bize Alevilere bu itham gelir "Efendim biz Haçlı Seferlerinde Aleviler, Haçlılarla birlikte olmuş, İslam âlemine hıyanet etmişler." Halbuki, tarih bunları yalanlamaktadır. Seyful Devle'nin Bizans'a karşı, Rumlara karşı savaşı ve kahramanlıkları ansiklopedilerde ve tarihte anlatıla anlatıla bitmez.

Alemdar Yalçın: Üzülerek belirtelim ki birçok büftan yüklenmiştir. Bunların hepsini artık silmemiz gerekiyor. Bir şeyi de beraberinde ifade edeyim, inanç farklılıklarının şeyini gerek Mahmud Reyhani şeyhim –sevgi ve saygıyla anıyorum- Nasreddin Eskiocağın değerlendirmeleri var. Atatürk ve laikliğin Alevi-Nusayrîlere kazandırdığı o özgür ortam içerisinde kendisini doğru ifade etmesinin nimet olduğunu burada bir kere daha vurgulayalım. İbadetleri sizden bir kez daha dinleyelim ve sonuçta söylemek istediğiniz mesajınızı alalım.

Davut Tümkaya: Biz ramazan ayının orucunu 30 gün tutarız. Hacca gider, yılda 1 defa zekatı ehline veririz. Bunun yanında usullerimiz var. Yani biz İslamın şartlarını 5 farizayla sınırlandırmıyoruz. Bu 5 şart bir İslamın Müslümanın, Müslüman olduğuna işaret eder. Eğer namaz kılyorsa, kibleye dönmüş namaz kılyorsa bu bir Müslümandır. Eğer ramazan ayında oruç tutmuşsa, tutuyorsa o bir Müslümandır. Ama İslam şartlarının usulleri de vardır. O usullerinde örneğin, bir tevhid vardır. Tevhid'in Allah'ın tek olduğuna işaret etmektedir. Kimseye muhtaç olmadığına, herkesin ona muhtaç olduğuna, doğurmadığına ve doğrulmadığına, eşi ve benzeri olmadığına inanacaktır. İnancımızda şu var: İslamın 5 şartını da eda etsin ama; ahlaki, insani tavırlara sahip değilse bizim yanımızda onun kıymeti olamaz.

Alemdar Yalçın: Sonuç olarak bize ve tüm Türkiye'ye mesajınızı okur musunuz?

Davut Tümkaya: Sonuç olarak şunu belirtmek gerekir ki; her Alevi Müslümandır. Her Alevi iki şahadeti ikrar edendir. Her Alevi 5 İslam şartını itiraf eden ve yapandır. İslamiyeti itiraf etmeyen ve Kur'an-ı Kerim'i kitap saymayan, Hz. Muhammed'in peygamber olduğuna kabul etmeyenler Alevi olarak kabul edilemez. Özellikle bunun gibiler bizim Müslümanlığımıza ve Aleviliğimize mensup olamazlar. Biz Müslüman-Alevi-Nusayrî olarak şunu söylemek istiyoruz: Bizim Rabbimiz yüce Allah'tır, peygamberimiz Hz. Muhammed (sav) imamlarımız Ali Talib ve soyundan gelen 11 imamdır. İslam dinine zıt olan bütün dinlerden aklanırız. Şahadet getiririz, Kur'an'a harfiyen uyar ve her zaman onu kendimize rehber olarak tanırız. Bizim inanç ve itikadımız budur. Alevi insanımız bu bilgiler ışığında büyümüştür. Ancak, tarih insanımızı yıpratmıştır. Burada özellikle şunu vurgulamak istiyorum: Alevi-Nusayrî kesimini daha farklı görenler veya bilenler mutlaka vardır. Burada, şunu bilmelerini isterim ki; Alevi-Nusayrîler anlattığım gibidir. İnternetin web sitelerinde ve değişik kitaplarda Nusayrîlikle ilgili birçok yazılar vardır. Hakkımızda yazılmış bütün olumsuz ve gayri ahlaki ve bizi İslam dışı sayan yazıları reddediyoruz. Çünkü, gerçek kimliğimiz meydandadır. Bir hadis-i şerifte: "İn-

sanlar bilmediklerinin düşmanıdır.” Bu hadis insanların birbirlerini anlayamadıkları, tanıyamadıkları için söylendiğine işarettir. 1400 yıldır doğrularla haykıran bu Alevilerin sesi sayenizde bugün duyulacaktır. Bizlere kendimizi tanıtmaya imkanı verdiğiniz için sizlere ve Avrasya TV'ye teşekkür ederiz. Bu sıraladığımız ibadetlerden başka ibadetimizin olmadığını beyan ederiz.

Alemdar Yalçın: Bir toparlayalım Hüseyin bey.

Hüseyin Şanlı: El Hasibi'nin Büveyhilerde ve Hemdanilerde birçok talebesi olmuştur. Kendisinden sonra Elcili , Ebu Sait el Hasibi'den sonra inancımızın liderliğini yapmışlardır. Ebu Sait merkezi Halep'ten Laziki'ye taşınmıştır ve Ebu Sait'ten sonra çok geniş bir coğrafyaya yayıldığı için Aleviliği bir tek merkezde artık idare etmek mümkün değildir. Onun için her ocak kendi bölgesinde hakimiyet kurdu ve bu şekilde inancımızı devam ettirmeye başladık. Bizim Aleviliğin, Nusayrî olarak tarif edilen Aleviliğin çok büyük şahsiyetleri olmuştur. El Müntecap, Ebin Şahabet Harrani. Çok büyük bilginlerimiz vardır ve emin olun tarihte çok yüceltilen o bilginlerden çok daha yüksek derecede olmalarına rağmen tek suçları Alevi oldukları için tarihte zikredilmemişlerdir.

Nihat Yenmiş: Gerçekten Alevi-Nusayrîler olarak bizler tarihe baktığımızda kendimizi ifade edecek ortamı hiç bulmadık. Ne zaman bulduk? Atatürk Türkiye'sinde , laik Türkiye'de Alevi-Nusayrî olan herkes Mustafa Kemal'e rahmetle dua eder, şükranlarını arz eder. Ona bağlılığını ifade eder. Bu, bizim borcumuzdur. Biz AKAD olarak İskenderun'da 2006 yılında bu teşkilatı kurduk. Bizden farklı olarak Adana'da da arkadaşlarımız AKAD olarak kurmuştu. İskenderin'da da kurduk 2006 senesinde. 2007 senesinden beridir de binamızda bu faaliyetimizi sürdürüyoruz. Derneğimizde iki tane kurul vardır. Biri İnanç önderleri kurulu-12 tane inanç önderinden oluşur-, sivil icraatta 9 kişiyiz. Başkanları benim emekli bir öğretmenim beraber çalışıyoruz. Derneğimizin amacı kısaca: Hümanist felsefeyle barışçıl insanları hedefleyen, kaynağı Kur'an-ı Kerim ve sünnet-i nebevi olan ehlibeyt öğretisini, Aleviliği bilimsel yöntemlerle araştırma, tanıtmaya, Atatürkçü çağdaş, laik dünya görüşünün yaygınlaşmasına öncelikli katkıda bulunmak, ülkemizin insanları arasında barışın, sevginin ve insancıl değerlerin öncelikli değerler olması için çalışmalar yapmaktır. Bizi bu tanımlıyor.

Sonuç

Nusayrî inanç önderleriyle yapılan derleme sonucunda da görüldüğü gibi, Nusayrîlikte asıl olan Hz. Peygamber inancı, Hz. Ali, Ehl-i Beyt ve 12 İmamlara duyulan sevgi ve saygıdır. Bunun yanında insana ve insanlığa büyük değer veren, Nusayrî- Aleviliğinde ahlak değerlerine, kalp ve ruh temizliğine, eğitime ve bilime büyük önem verilmektedir.

48 Perşembe programında “Arap Aleviliği” olarak da adlandırılan “Nusayrîlik” ile ilgili olarak verilen bilgilerin, bu alana ışık tutacağı kanaatindeyiz. Nitekim yukarıda verilen bilgiler bu alanın ileri gelenlerinden olan inanç önderlerinin ilk ağızdan aktardığı bilgilerdir.

NUSAYRİLİĞE AİT KUTSAL MEKÂNLAR

Tek Makamlı Hızır Türbesi (H.Türk Arşivi)

Türbede Bulunan Kız Elişleri (H.Türk Arşivi)